

במסגרת [הביקור שלי בארכיון בצ'רניגוב](#) בשנה שעברה, חשפתי המון מידע על סבא שלי ועל משפחתו הקרובה. כפי שתמיד קורה במהלך ביצוע מחקר משפחתי, המידע החדש העלה שאלות חדשות ועורר בי סקרנות לחקור עוד דור אחד אחורה, כלומר, לגלות עוד מידע לגבי אבא של סבא שלי. ובכן, כשנה לאחר נסיעתי לצ'רניגוב, יצאתי שוב לביקור בארכיון, והפעם שמתי פעמיי אל [הארכיון ההסטורי הלאומי של בלרוס בעיר מינסק](#). <http://archives.gov.by/eng/index.php?id=503226>, בשביל לערוך מחקר על סבא רבא שלי. להלן סיפור המסע שלי למינסק.

המידע הקיים והשאלות הפתוחות

סבי מצד אבי, יעקב משה (מוריס) שץ, נולד בעיר פרילוקי (כ-150 קילומטר מזרחית לקייב שבאוקראינה) בשנת 1890, והוא היגר לארה"ב בשנת 1913. עד לאחרונה לא ידענו כמעט שום דבר לגבי הוריו של סבי. ואולם, כמה מסמכים שמצאתי שנה שעברה בארכיון בצ'רניגוב סיפקו לנו את שברי המידע החשובים הבאים לגבי הורי סבי:

- אמא של סבי, ריסה לבית שפסנבול, כנראה נולדה בפרילוקי, אך אביה הגיע לשם מהרדוק (או גורדוק), כ-70 קילומטר צפונית מערבית למינסק (וכ-20 קילומטר דרומית לעיר מלדייצ'נה, Maladzyechna).
- אבא של סבי, אליהו שץ, גדל במוגילוב, כ-200 קילומטר מזרחית למינסק. ברישום הנישואין שלו כתוב שהוא היה חייל משוחרר, כך שנראה שלאחר שהשתחרר מצבא הצאר הוא נדד כ-450 קילומטר דרומה, פגש את סבתא רבתא שלי בפרילוקי והתיישב שם יחד עימה (או אולי קודם התיישב שם ואחר כך פגש אותה...)

לאמיתו של דבר, ישנם שני מקומות בשם מוגילוב. האחד הוא Mahilyow, כ-200 קילומטר מזרחית למינסק, בלרוס, והשני הוא Mohyliv-Podil's'kyi בדרום אוקראינה, לאורך הגבול עם מולדביה. בשני המקומות היו קהילות יהודיות גדולות, ושניהם מצויים בבסיס הנתונים באתר המצויין [Routes to Roots](#) <http://www.routestoroots.com> של מרים ויינר. אחי יעקב ואנוכי החלטנו להמר קודם כל על מוגילוב שבבלרוס מן הסיבות הבאות:

- הבחנו שמוגילוב הדרומית לרוב נקראת בשמה המלא, מוגילוב פודולסקי.
- גם לריסה, אשתו של אליהו, היו שורשים באזור הצפוני, בשל העובדה שאביה הגיע מאזור מינסק. אפשר שנקודה זו היוותה שיקול בהשתדכות של סבא רבא וסבתא רבתא שלי.
- משפחתי נוהגת כבר כמה וכמה דורות להניח תפילין על פי מנהג האר"י (יצחק לוריא אשכנזי), מנהג אפייני לחסידות חב"ד (לובביץ'). סבי לא היה חסיד חב"ד, והוא מעולם לא סיפר שאביו היה חסיד חב"ד. אולם, איזור מוגילוב היה מפורסם כמרכז של חסידות חב"ד.

ואלו היו המטרות שהצבתי לעצמי הפעם — שאלות שאנו מנסים לענות ומידע שאנו רוצים לגלות:

- האם צדקנו כשהנחנו שאליהו שץ היה ממוגילוב שבצפון, באזור מינסק?
- מה עשוי היה לגרום לו לנדוד דרומה לפרילוקי?
- האם היו לסבא רבא שלי אחים ואחיות? אם כן, הייתי רוצה למצוא את צאצאיהם (בני דודים דור שלישי שלי).
- מאז הביקור שלי בצ'רניגוב, הספקנו ליצור קשר עם כמה אנשים החוקרים את משפחת שפסנבול, ולהם עצים משפחתיים שהם יצרו. הייתי רוצה למצוא מסמכים שיעזרו לנו לחבר את העץ שלנו עם העצים האחרים של משפחות שפסנבול.

ההכנות הכלליות למסע

כיוון שחוויתי לא מזמן הכנות למסע דומה (הביקור בצ'רניגוב לפני שנה), ההכנות הפעם היו די פשוטות וברובן דומות להכנות שערכתי למסע של שנה שעברה. מצד שני, חוויתי גם כמה פאשלות במהלך השבוע במינסק (אם כי, למזלי, שום דבר רציני, ואני יכול בהחלט להתבדח עכשיו על הכל). ובכן, עבור מי שמעוניין ללמוד מן הנסיון שלי, אני מספק כאן פרטים שונים שיאפשרו לכם להימנע מנפילות.

שימו לב שפרק זה דן בהכנות כלליות למסע, ולפעמים כולל גם תיאורים של ההתרחשויות בפועל בסופו של דבר, היכן שהדבר רלוונטי. עבור דיון לגבי ההכנות הקשורות למחקר המשפחתי, ראו את הפרק "הכנות הקשורות למחקר ותיאום עם הארכיון".

ההכנות לטיול במינסק כללו תכנון וארגון של ההבטים הבאים של הטיול:

התחום הלוגיסטי	פרטים
ויזה לכניסה לבלרוס	דובר רבות בזמן האחרון על הסכם חדש בין ישראל ובלרוס שיבטל את הצורך בויזה לכניסה לבלרוס. מאמרים בעתונים אף הודיעו בחגיגות שאין צורך בויזות החל מספטמבר 2014. ובכן, למזלי נזכרנו אני וסוכנת הנסיעות לבדוק שוב את הנושא. נאמר לנו שיישום ההסכם נדחה לאפריל 2015. עלות הויזה כ-500 ש"ח.
תחבורה	<p>באופן כללי, טיסות מישראל למזרח אירופה אינן יקרות כלל. אפשר לטוס לנמל התעופה של מינסק (עם או בלי תחנות ביניים, תלוי בחברת התעופה שנבחרה), ואז לנסוע באוטובוס מנמל התעופה אל העיר מינסק עצמה (כשעה אחת). לחילופין, אפשר לטוס לוילנא שבליטא (יעד שעבורו אפשר למצוא טיסות זולות במיוחד), ואז לנסוע ברכבת מהירה (שעתיים וחצי של נסיעה) לתחנת הרכבת המרכזית במינסק. לאחר ההגעה לתחנת האוטובוס המרכזית או לתחנת הרכבת המרכזית (שתיהן במרכז העיר מינסק, סמוכות זו לזו), נסיעה קצרה במטרו תביא אתכם לדירה או למלון.</p> <p>אני טסתי דרך וילנה. יצאתי מישראל ביום ראשון בבוקר והייתי בוילנה בשעות הצהריים המוקדמות. מנמל התעופה נסעתי ברכבת אל העיר וילנה, שם הלכתי להנאתי למשך כשעתיים, ואפילו ביקרתי בבית הכנסת קורל היפהפה והצטרפתי לתפילת מנחה וערבית שם. לאחר מכן עליתי על הרכבת למינסק.</p> <p>מנסיוני, אני ממליץ לקנות את הכרטיס לרכבת המהירה למינסק לפחות יום לפני, דרך האינטרנט. אני הלכתי לקנות את הכרטיס לרכבת מיד כשהגעתי לתחנת הרכבת המרכזית בעיר וילנה (לפני שיצאתי להליכה בעיר), כמה שעות לפני שהרכבת היתה אמורה לצאת לדרכה, וחטפתי בהלה רצינית כשנאמר לי שהרכבת מלאה ואין כרטיסים למכירה. לאחר שדנתי עם הפקידות בחלופות האפשריות למשך כמה דקות (ברוסית הרצוצה שלי... והחלופות היו <i>נוראיות</i>), הן לפתע (!?) גילו כרטיס שהיה שמור ובסוף אין לו שימוש, ואני נשמתי לרווחה. הן לא דרשו תוספת תשלום עבור הכרטיס, כך שעד היום אין לי מושג איך לפרש את המקרה הזה...</p> <p>טסתי הביתה עם חברת תעופה אחרת, מנמל התעופה של מינסק ישירות לישראל. יצאתי לדרך ביום חמישי של אותו שבוע אחרי הצהריים, אחרי שביליתי יום שלם בארכיון, והגעתי לישראל לפני חצות.</p>
לינה	<p>מצאתי דירת חדר במחיר מצויין דרך האתר airbnb (כ-160 ש"ח ללילה). הדירה היתה מאד נחמדה, מהלך כמה דקות משוק קומרובקה, וכעשרים דקות הליכה מן הארכיון שבאזור המוניציפלי סבייצקי.</p> <p>ובכן, הדירה היתה נהדרת, אך עדיין יש לי כמה לקחים ועצות: זכרו תמיד לוודא שבידיכם הכתובת הנכונה לדירה שאתם שוכרים. הכתובת שהופיעה באתר עבור הדירה ששכרתי הכילה טעות של ספרה אחת, וכמובן שעובדה זו הקשתה על מצאת הדירה... מעבר לכך, לא יכולתי להשתמש בטלפון שלי כדי להתקשר לבעלת הדירה, כיוון שתכננתי לקנות כרטיס סים מקומי רק למחרת בבוקר. והכי חמור, כשתיאמתי עם בעלת הבית, אמרתי לה שאגיע בסביבות 10 בלילה, ורק בעודי מחפש בקדחתנות את הדירה</p>

<p>בכתובת הלא נכונה, הבנתי פתאום שהשעה היא 11 בלילה ולא 10 בלילה — פשוט לא קלטתי עד אז שעברתי לאזור זמן חדש, שעה אחת קדימה, כשהרכבת חצתה את הגבול בין ליטא לבלרוס... למזלי היתה שוערת בבנין שבכתובת הלא-נכונה, ולאחר קצת עידוד ממני, היא התקשרה לבעלת הבית והשיגה עבורי את הכתובת הנכונה.</p>	
<p>תכננתי שהות של ארבעה ימים אינטנסיביים בארכיון, אך תכננתי גם כמה רעיונות לפעילויות בשעת הפנאי, וטוב שכך. בסופו של דבר, היו לי כמה שעות פנויות אפילו במהלך השעות שתכננתי להיות שקוע במחקר בחדר הקריאה בארכיון (אספר עוד על כך בהמשך), וכמובן שבערבים היה לי זמן פנוי.</p> <p>ובכן, הלכתי הרבה בעיר, ביקרתי באחד מבתי הכנסת, ונהייתי לשוטט בשוק. מינסק נראתה לי עיר סובייטית קלאסית — נקייה ומסודרת, קלה לניווט ובטוחה לשיטוט, עם רחובות וכבישים רחבים ומגוון נחמד של גנים ציבוריים שבתוכם פסלים גדולים ומלאי פאתוס. ובנובמבר, גם די קרה ואפרורית, ודי משעממת.</p> <p>גולת הכותרת היתה צפייה באופרה נבוקו של ורדי בבית האופרה היפהפה של מינסק. הכרטיס לאופרה היה בזיל הזול, והאופרה עצמה היתה נהדרת — נהייתי מכל רגע. במינסק יש גם קרקס של קבע, אבל השארתי את הפעילות הזו לפעם הבאה...</p>	<p>פעילויות לשעות הפנאי</p>

הכנות הקשורות למחקר ותיאום עם הארכיון

אחד מן הדברים הראשונים שעשינו אני ואחי יעקב לאחר שחזרתי מצ'רניגוב בשנה שעברה עם המידע החדש שסבא רבא שלנו היה ממוגילוב היה לבדוק אילו מסמכים קיימים עבור מוגילוב והיכן הם שמורים. חיפוש מהיר באתר Routes to Roots גילה שרוב המסמכים של מוגילוב נמצאים בארכיון הלאומי של בלרוס במינסק.

כשהתכניות שלי לטיול החלו להתגבש, יצרתי קשר עם הארכיון, תחילה באמצעות דואר אלקטרוני ואחר כך בטלפון. במכתב ששלחתי בדוא"ל פרטתי את המטרות שהצבתי לעצמי עבור הביקור והודעתי מתי בערך אני מתכוון להגיע. כתבתי גם שאתקשר בטלפון כדי להחליט על תאריך סופי לביקור וכדי לשמוע מהם פרטים לגבי הנהלים במקום והדרישות שלהם ממני.

דאגתי להתקשר יותר מחודש לפני מועד הנסיעה המתוכנן, כי זכרתי שבארכיון בצ'רניגוב <http://www.archives.gov.ua/Eng/Archives/ra26.php> מבקשים שתרשם לפחות חודש מראש, וחשבתי שאולי בארכיון במינסק יהיה נוהל דומה. חבר דובר רוסיית במקום העבודה שלי עזר לי עם שיחת הטלפון הזו, ושמחנו לשמוע שכמה מן הנהלים הברוקרטיים שהכרתי בארכיון בצ'רניגוב אינם נהוגים בארכיון במינסק (אך אל דאגה, נהלים אחרים קיימים תמורתם... ראה טבלה 1).

המשכתי לשמור על קשר עם הארכיון באמצעות עוד כמה מכתבים בדוא"ל ושיחת טלפון נוספת. באחד מן המכתבים כללתי טבלה מסודרת עם רשימת המסמכים שקיימים אצלם בארכיון עבור מוגילוב, על פי מה שמדווח באתר [Routes to Roots](http://www.routestoroots.com/), <http://www.routestoroots.com/>, ואפילו ציינתי אילו צירופי fond/opis/delo הם אצלי בעדיפות ראשונה. הדבר התברר כצעד חכם מאד, ובשיחת הטלפון האחרונה שהיתה לי עם הארכיון, עובדת הארכיון שדיברנו איתה סיפרה לנו בהתרגשות שהם הכינו עבורי את קבוצת הספרים הראשונה שאוכל לעלעל בה ביום הראשון לשהותי בארכיון.

העניין החשוב הבא שהיה צורך לסדר הוא מציאת אדם מקומי שיתלווה אלי לארכיון. אדם זה, דובר רוסיית ומעט אנגלית, יעזור לי לתקשר עם העובדים בארכיון וכן יעזור לי לעלעל במסמכים ולפענח טקסטים בכתב יד רוסי. יצרתי קשר עם חברה טובה של המשפחה שעלתה ממינסק, והיא הציעה את אמה, אירינה, המתגוררת במינסק. יצרתי קשר עם אירינה בדוא"ל, החלפנו מידע בינינו וקבענו להיפגש בארכיון ביום שני בבוקר.

ביום שני בבוקר נפגשתי עם אירינה בכניסה לארכיון. אירינה הביאה איתה את חברתה דינה לעזרה נוספת,

ואני הסברתי לשתיהן מה מטרת החיפוש שלי. ציפיתי להרבה ניירת ובירוקרטיה ביום הראשון שלי בארכיון, אך התבדיתי. למעשה, מהכתוב באתר של [הארכיון הלאומי של בלרוס במינסק](http://archives.gov.by/eng/index.php?id=503226) <http://archives.gov.by/eng/index.php?id=503226> משתמע שעל אף שהארכיון פתוח ביום שני בשבוע, חדר הקריאה נפתח רק ביום שלישי — דבר זה אינו נכון, ולא רק שחדר הקריאה פתוח ביום שני, אלא שגם חיכו לי באותו יום כמה ספרים ראשונים שאוכל לעיין בהם (כפי שהסברתי לעיל, העובדות בארכיון הכינו את הספרים הללו בהתבסס על הרשימה ששלחתי להן בדוא"ל). כך שאותו יום שני בשבוע, היום הראשון שלי בארכיון, לא בוזבז כלל וכלל על המתנה.

התאקלמנו במהירות והתחלנו לעיין בקבוצת הספרים הראשונה. בתוך כ-20 דקות דינה מצאה את התגלית החשובה ביותר שלנו — רישום מפקד אוכלוסין מבית האב של אבא של סבא רבא שלי. במפקד זה מופיע סבא רבא שלי, אליהו, ומופיעים שמות שאר בני משפחתו (מידע חדש עברי) — אמא, אבא, סבים וסבתות, אחים, ובן דוד נשוי אחד שהתגורר איתם. במהלך הימים הבאים המשכנו לגלות עוד ועוד מסמכים — רישומי מפקדי אוכלוסין, לידות, נישואין, ופטירות — עבור שבט שלם של משפחות שך. עוד על כך בפרק "תגליות והשגים".

העובדות בארכיון היו נחמדות מאד. הן היו אדיבות, עזרו ברצון, ותמיד היו מוכנות לענות על שאלות. הרוסית שלי הספיקה עבור שאלות מאד פשוטות (לפעמים בסיוע אפליקציית התרגום של גוגל), ועבור השאלות היותר מסובכות סמכתי על עזרתה של אירינה.

במהלך הימים הבאים, אירינה ודינה הצטרפו אליי למשך שעתיים או שלוש שעות בכל יום, ובמשך שאר הזמן הסתדרתי בכוחות עצמי. מהר מאד הבנתי שאין לי שום בעיה בלפענח את שם משפחתי בכתב יד רוסי, כי השם שלי פשוט קופץ לי בעיניים וקולט את תשומת לבי (ואם תעירו אותי באמצע הלילה ותראו לי את שמי בכתב יד רוסי — באותם ימים הוא נכתב Шая, ובימינו הוא נכתב Шая — אזהה אותו באופן מייד). חוץ מזה, בעוד שרישומי אוכלוסין נכתבו ברוסית בלבד, כמעט כל המסמכים שקשורים למעגל החיים (לידות, נישואין, פטירות) נכתבו הן ברוסית והן בעברית. ולכן פשוט התרגלתי לשמור את השאלות היותר מסובכות שלי עד שאירינה נמצאת ויכולה לעזור לי לתקשר עם אנשי הארכיון.

הנה כמה אתגרים שחוויתי ואני מפציר בכם ללמוד מנסיוני:

- ביום הראשון שלי בארכיון עדיין הייתי קצת מבולבל ולא העתקתי בשיטתיות את כל הממצאים אל הניירות שלי. עד היום שלמחרת כבר הייתי יותר ממוקד ונזהרתי להעתיק ממצאים באופן מסודר. כמובן שהזמנתי

סריקות רבות של רישומים שמצאנו, כך שלא החצמתי שום מידע חשוב מאותו יום ראשון בארכיון, אבל לקח זמן לסריקות להגיע. הלקח הנלמד הוא להעתיק את כל הממצאים למחברת אישית באופן נקי ומסודר.

- לקח לי זמן להתרגל לשני הנהלים העיקריים שבארכיון: אתה רשאי להוציא 5 ספרים (ספר הוא לרוב שילוב fond/opis/delo) ליום, ועליך להזמין אותם 24 שעות מראש. אם ביום מסויים התמהמהתי והגשתי את הזמנתי מאוחר במהלך היום (למשל, ב-13:00), אזי ביום למחרת קיבלתי את הספרים באמצע היום, ובמהלך הבוקר לא היה לי כל כך הרבה מה לעשות. העובדות בארכיון לא תמיד הקפידו באופן מלא על הנהל, ולפעמים הואילו להביא לי את הספרים כמה שעות לפני תום 24 השעות, במיוחד במקרה שספר מסויים בהזמנה המקורית שלי לא היה זמין ואז הזמנתי ספר אחר במקומו. כל הנהלים האלה די בלבול אותי ולפעמים אפילו גרמו קצת תיסכול. אני ממליץ להיות מאד מסודר ולרשום הכל — מה שהזמנתם, מה שקיבלתם, ומה שהחזרתם — כולל השעה המדוייקת של כל פעולה.
- סריקות של עמודים לוקחות די הרבה זמן בארכיון הזה. לוקח להם יום או יומיים רק בשביל להכין את החשבונית לתשלום בבנק, ואחר כך לוקח להם עוד כמה שבועות עד שהסריקות מוכנות (תלוי במספר הסריקות שהזמנתם). אני שילמתי שתי חשבונות בעודי שם, אחד עבור שתי סריקות ואחד עבור ארבע סריקות, אך עבור כל שאר הסריקות שהזמנתי השארתי בסופו של דבר כסף אצל אירינה. אני אסיר תודה לאירינה על ששמרה על קשר עם הארכיון, שילמה את החשבון האחרון, אספה את הדיסק שעליו הסריקות, ושלחה לי את כל הסריקות בדוא"ל. דאגו להערך לתרחיש שכזה.

טבלה 1 השוואה של הנהלים הנהוגים בשני הארכיונים שביקרתי, בצ'רניגוב ובמינסק

נוהל	צ'רניגוב	מינסק
תיאום הביקור ושמירת מקום בחדר הקריאה	לפחות חודש מראש	מבקרים שאינם מקומיים אינם צריכים להרשם ויכולים פשוט להתקשר ולהודיע על כוונתם להגיע. אין פרק זמן מינימלי שצריך להודיע מראש.
הוכחת קשר משפחתי למושאי המחקר	נתבקשתי להביא מסמכים שקושרים ביני לבין אבות אבותיי שאותם אני חוקר, אך מעולם לא נתבקשתי להציג את המסמכים הללו.	נתבקשתי להביא מסמכים שקושרים ביני לבין אבות אבותיי שאותם אני חוקר, אך מעולם לא נתבקשתי להציג את המסמכים הללו.
הבאת אדם מקומי שישימש מתורגמן ויסייע במחקר	יש להביא מכתב מנוטריון שבו אתה מאשר לאדם המקומי גישה למסמכים.	מותר להביא אדם או שניים, כל עוד יש מקום בחדר הקריאה ושומרים על השקט. אין דרישה לאישורים.
זמן להגעת הספרים או התיקיות שהוזמנו	60 עד 90 דקות	24 שעות
מספר מרבי של מסמכים שאפשר להזמין ליום	1000 עמודים	5 ספרים (עבור מבקר לא מקומי) יש לציין שמבקר מקומי (אזרח בלרוס) מוגבל ל-5 ספרים למשך תקופה של שבועיים.
עתקים של מסמכים:		
צילום עצמאי על ידי המבקר	אסור בהחלט	אסור בהחלט
מחיר סריקה	כ-40 גריווניה שהם כ-20 ש"ח	כ-14000 רובל בלרוסי שהם כ-5 ש"ח
זמן לביצוע הסריקה	יום או יומיים	הכנת חשבונית התשלום (לתשלום)

בבנק) לוקחת יום או יומיים. ביצוע הסריקות עצמן אורך ימים רבים. היו ערוכים לבקש מאיש הקשר המקומי שלכם לשלוח לכם את הסריקות. אולי תצטרכו להשאיר כסף עבור הסריקות.		
--	--	--

תגליות והשגים

ההימור שלנו על מוגילוב הצפונית התברר כנכון תוך פחות משעה מתחילת יומי הראשון (יום שני בשבוע) בארכיון במינסק. רישום האוכלוסין שמצאנו — תוספת (supplement) מ-1879 לרשימת רויזיה ([revision list](#))

רשימת רויזיה Revision List

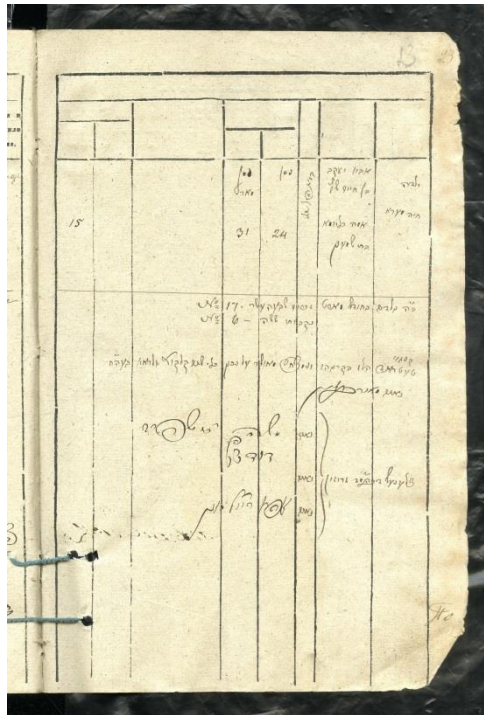
מ-1858 <http://www.jewishgen.org/databases/Belarus/BelarusRevisionLists.htm> — פרט את כל בני הבית במשק הבית של אבא של סבא רבא שלי. סבא רבא אליהו היה הצעיר מבין חמישה אחים, והמידע על אָחיו פותח אפשרויות למציאת בני דודים מדור שלישי. בנוסף, יחד איתם גר גם בן-דוד נשוי (מדור ראשון) — פוטנציאל לבני דודים מדור רביעי.

בנוסף לרישום האוכלוסין הזה, מצאנו עוד כמה רישומי אוכלוסין של משפחות שָׁךְ נוספות שגרו במוגילוב באותה תקופה. גם החיפושים אחר רישומים שנעשו על ידי פרנסי הקהילה עבור לידות, נישואין, ופטירות הניבו תוצאות יפות, וסה"כ מצאנו כ-40 מסמכים עבור אנשים בשם שָׁךְ. לאחר מכן מצאתי רישומים נוספים באתר JewishGen, [בבסיס הנתונים למידע מבלרוס](#). במהלך השבועות הבאים ניתחתי את הממצאים מכל המסמכים ויצרתי עצי משפחה. ההשערה הנוכחית שלי היא שמשפחת שָׁךְ התגוררה במוגילוב עוד לפחות שני דורות לפני סבא רבא שלי ומוצאה משני אחים, דוד ואליהו שָׁךְ, שנולדו בסוף המאה ה-18. פירוש הדבר שלסבא רבא שלי היו בני דודים רבים מדור שני — פוטנציאל למציאת בני דודים מדור חמישי בשבילי.

הרושם הכללי שלי היה שמשפחת שָׁךְ היתה משפחה גדולה, ידועה, ומכובדת במוגילוב ובסביבתה. בני משפחת שָׁךְ הופיעו ברישומי הקהילה לא רק בלידות, נישואין, ופטירות שבהם הם עצמם היו מעורבים, אלא גם כעדים

רשמיים במספר רב של לידות ונישואין של בני קהילה אחרים. בנוסף, בנות משפחת שץ זוהו לעתים קרובות תוך ציון שם הנעורים שלהן, גם לאחר שהתחתנו.

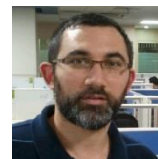
בינתיים כבר מצאנו מידע על בני דודים מדור חמישי שיאפשר לנו ליצור איתם קשר (אפשר להגיד שאנחנו במרחק של שיחת טלפון). ואולם, נראה שיצירת קשר עם בני דודים מדור שלישי תהיה יותר קשה מאשר עם בני דודים מדור רביעי וחמישי. היו פחות רישומים בנוגע לאחים של סבא רבא שלי וצאצאיהם, בהשוואה לרישומים בנוגע לבני הדודים שלו מדור שני וצאצאיהם. הדבר כנראה נובע מכך שמשפחתו של סבא רבא גרה בכפר סמוך בשם טטאווקע (Tetavka), אם אמנם פענחתי את מה שכתוב, וראוי לציין שעוד לא מצאתי שום זכר למקום בשם זה), ולא בעיר מוגילוב עצמה. בנוסף לכך, אפשר שחלק מן האחים נדדו למקומות אחרים, כפי שאכן עשה סבא רבא שלי.

לידת בת שץ

ממצא מאד מעניין הוא שאמא של סבא רבא אליהו, דינה בת אליעזר, נפטרה כאשר היה אליהו בן 16. אביו משה התחתן מחדש כעבור ארבעה חדשים. אולי אני קופץ כאן למסקנות, אך אני מנחש שיש קשר ברור בין הופעתה של אמא חורגת בחייו של אליהו בן-העשרה, גיוסו לצבא הצאר, ויותר מאוחר, המעבר לפרילוקי, שם פגש את סבתא רבא שלי, ריטה.

כאן המקום לציין שחיפשתי בארכיון במינסק מסמכים גם בנוגע לשרשיה של סבתא רבא ריטה, אך לא מצאתי את משפחת שפסנבול באף אחד מן הספרים שעיינתי בהם. נאמר לי שאזור מלדייצ'נה היה באותה תקופה חלק ממחוז וילנא (Vilnius Gubernia), וכל המסמכים שמורים בארכיון ההסטורי של מדינת ליטא <http://www.archyvai.lt/en/archives/historicalarchives.html>, ובכן, אולי אני רואה מסע נוסף לוילנא באופק...

יחזקאל עלה עם משפחתו מארה"ב בגיל שנתיים בתחילת שנות השבעים וגדל בפתח-תקוה. הוא עובד ככתב טכני בחברת תוכנה ובשעות הפנאי הוא חוקר את העץ המשפחתי ומטפל בעצים שבגינה. יחזקאל ואשתו גרים בעפרה ולהם חמשה ילדים ונכד אחד.